

б) *безпосередньо мовні вправи та завдання*, які можна класифікувати за направленістю на розвиток тих чи тих мовленнєвих навичок, приміром, 1) *вправи на розширення словникового запасу* (АВС, «Сонце і Місяць», «Три зупинки»), 2) *завдання, що стимулюють усне мовлення* («Ринкова площа», метод РМФ, «Гарячий стілець», рольові ігри), 3) *вправи на розвиток письма* (майнд-меппінг, анотація), 4) *завдання комплексного характеру* (проектна робота, ділові ігри).

О. О. Гаєриш, канд. філол. наук, доц.,
кафедра німецької мови

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФОНЕТИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Нормативна реалізація кількісних та якісних характеристик звукових сегментів німецької мови у мовленнєвому потоці залежить від їх артикуляторно-акустичних особливостей та просодичного оформлення одиниць надсегментного рівня — складу, фонетичного слова, синтагми, речення та тексту. Просодія — це поняття ширше за інтонацію і охоплює такі явища, як наголос, ритмічну структуру, інтонаційний (мелодійний) контур, темп, тембр, паузацію. У зв'язку з орієнтацією сучасної методики викладання іноземних мов на розвиток комунікативних навичок постає необхідність вивчення просодичних характеристик мовленнєвого повідомлення.

Згідно з новим підходом, який передбачає роботу студентів у невеликих групах, особливого значення набуває розвиток діалогічного мовлення, завдяки якому кожний студент отримує можливість висловити власну думку з того чи того питання і відреагувати на критичні зауваження колег. Однак, діяльність студентів як активних учасників навчального процесу не обмежується лише утворенням діалогів, тим більше, що з точки зору просодичного оформлення цей вид мовлення уявляється дещо спрощеним у порівнянні з монологічним через недостатню кількість повнозначних речень з їх тема-рематичною прогресією і наявність різноманітних еліптичних конструкцій.

Не менш важливим є формування навичок монологічного мовлення, зокрема його фонетичної структури. Часто доводиться спостерігати, як під час доповідей на заняттях та наукових конференціях студенти неспроможні донести до слухачів основну інформацію іноземною мовою, хоча мають достатній рівень філологічної та професійної підготовки і добре обізнані з темою свого повідомлення. Якщо студент підтверджує свою доповідь наочним матеріалом, то можна сподіватися на позитивний відгук аудиторії, у випадку ж його відсутності ефект від доповідей майже нульовий і не приводить до активного обміну думками між доповідачем і слухачами; останні навіть неспроможні відтворити основні пункти прослуханої доповіді. Подібне явище можна пояснити відсутністю навичок акцентного та мелодійного членування фрази та надфразових одиниць, тобто невміння розпізнати на фонетичному рівні та донести до слухача як основну, так і «фонову» (побічну) інформацію у реченні і тексті.

З метою підвищення якості монологічного мовлення слід навчити студента під час підготовки до виступу зробити так звану інтонаційну «розмітку» тексту: виділити головне наголошене слово у реченні двома штрихами, а слова-носії синтагматичного наголосу одним. Поряд з цим доцільно показати рух мелодики, її тип — наприклад, мелодику незавершеності повідомлення позначити висхідною, а завершеності — спадною лініями. Необхідно звернути увагу студентів на уповільнення темпу мовлення та зростання гучності звукових сегментів під впливом синтагматичного та фразового наголосу, що сприяє максимальному проявленню диференційних ознак голосних фонем німецької мови — довготи, ступіня підняття, напруженості та лабіалізації; вони майже не відрізняються від своєї реалізації в ізольованих складах та словах (еталонних зразках), а в деяких випадках навіть подовжуються у порівнянні з еталонною реалізацією. Приголосні сегменти також зазнають впливу просодичної структури мовленнєвого повідомлення, зокрема збільшують свою інтенсивність і довготу у позиції під синтагматичним і фразовим наголосом та перед паузою. Особливого значення при роботі над монологічним текстом набуває такий просодичний параметр, як пауза. З одного боку пауза служить членуванню мовленнєвого потоку на окремі інформаційні блоки, а з другого є засобом вираження зв'язку між ними; коректна паузація значно поліпшує сприйняття монологічної мови на слух.